

VÝVOJ CYRILU-METODSKÝCH TEXTOV V LITURGII HODÍN V STREDNEJ EURÓPE

The Development of Cyril-Methodius Texts in the Liturgy of the Hours in Central Europe

Peter Zubko

Abstract: ZUBKO, Peter. *The Development of Cyril-Methodius Texts in the Liturgy of the Hours in Central Europe.* The feast of Ss. Cyril and Methodius belongs to the well-regarded religious and national holidays. The apostles of the Slavs initiated various forms of cultural life, closely connected with that of the church. The legends appearing after the death of Cyril and Methodius testify to a canonized esteem which did not officially exist after the fall of Great Moravia, but found favourable conditions in Bulgaria and the Czech lands. The Cyril-Methodius veneration was restored in Bohemia and Moravia in the 14th century and the first medieval prayers to them were created. The article discusses how the Liturgy of the Hours in honour of Ss. Cyril and Methodius has undergone several stages of development until its modern version has been formed.

Keywords: *Ss. Cyril and Methodius, Liturgy of the Hours, Cyril and Methodius cult, Apostles of the Slavs, patrons of Europe*

Abstrakt: ZUBKO, Peter. *Vývoj cyrilu-metodských textov v liturgii hodín v strednej Európe.* Sviatok svätých Cyrila a Metoda patrí medzi vážene cirkevné a štátne sviatky. Slovanskí apoštoli priniesli vysoký stupeň kultúry, ktorá bola úzko spojená s pôsobením cirkvi. Legendy, ktoré vznikli po smrti Cyrila a Metoda, svedčia o kanonizovanej úcte, ktorá po zániku Veľkej Moravy oficiálne neexistovala, ale našla priaznivejšie pomery v Bulharsku a českých krajinách. Na Morave a v Čechách bola v 14. storočí obnovená cyrilu-metodská úcta a vznikli prvé stredoveké oficiá. Liturgia hodín na počesť svätých Cyrila a Metoda prešla bohatým vývojom v niekoľkých periódach až do modernej doby, o čom píše tento článok.

Kľúčové slová: *sv. Cyril a Metod, liturgia hodín, cyrilu-metodský kult, apoštoli Slovanov, patróni Európy*

Sv. Cyril a sv. Metod sú najvýznamnejší svätci Slovanov, a to západných i východných, sú spolupatrónmi Európy. Aj keď sú spájaní s východnou tradíciou, pretože na Veľkú Moravu prišli z pravoslávnej Byzancie, ich kult sa rozvíjal a prehlboval v latinskej cirkvi v krajinách strednej Európy. Tento článok predstavuje pôvod a vývoj breviárových textov liturgie hodín (posvätných oficií) na sviatok sv. Cyrila a Metoda v Čechách, na Morave, Slovensku a v Poľsku od stredoveku do súčasnosti.

Strážcami miestnych liturgických tradícií, medzi ktoré patrili miestni patróni, boli miestni ordinári (biskupi a v reholiach provinciálni predstavení). Texty museli prejsť schválením Svätej stolice. Modlitby k svätcom na čele s breviárovými a omšovými textami sú svedkami a konzervatívnymi udržiavateľmi spirituálnej a historickej identity a pamäte miestnych cirkví (diecéz a reholí).

Stredoveké latinské oficiá

Existenciu kultu svätých dokladajú liturgické texty, pretože tie sa používali v určený deň na oslavu svätca v modlitbe cirkvi. Popri textoch liturgie hodín vznikali aj omšové texty pre misály. Úradný kult pestovaný klerikmi, na ktorom sa veriaci laici zúčastňovali až sekundárne, bol len jednou časťou kultu, zato najvýznamnejšou. Pápež Benedikt XVI. povedal, že viera bez ľudovej zbožnosti skôr či neskôr zanikne.¹ Kult je vždy obrazom viery celej cirkvi, všetkého Božieho ľudu. Kým kult v úradnej rovine má hlavu, v ľudovej má srdce.

Breviárové texty určené na príslušný sviatok používa rímsky obrad každý deň. Sú preto dôležité. Na príslušné sviatky vznikli osobitné posvätné formuláre. V prípade menej významných svätcov boli na ich sviatky zostavené len niektoré významnejšie časti breviárových modlitieb, napr. len modlitba dňa alebo nejaká antifóna. Ostatné časti oficiá sa počas modlenia dopĺňali z tzv. spoločných častí, ktoré tvorili úplné oficiá na sviatky svätcov podľa liturgických kritérií (apoštoli, mučeníci, vyznávači, panny, rehoľníci a pod.). Čím bol sviatok významnejší, tým bolo jeho oficium samostatnejšie čiže rozvinutejšie, malo viac vlastných častí a v prípade najvýznamnejších sviatkov malo úplne všetky časti oficiá vlastné, a to od prvých vešpier v predvečer sviatku až po druhé vešpery samého sviatočného dňa, neboli potrebné žiadne doplnenia zo spoločných častí. V prípade lokálnych sviatkov vznikali takéto oficiá o významných svätých patrónoch; čím bol patrón významnejší, tým bol vyšší stupeň slávenia a rozvinutejšie (úplnejšie) oficium. Svätými patrónmi boli zvyčajne zakladatelia miestnych cirkví (biskupstiev, reholí), ohlasovatelia evanjelia miestnym predkom (vierozvestovia), mučeníci spojení s týmto územím a pod. Pre slovanské národy sú takými nebeskými patrónmi sv. Cyril a sv. Metod. Počas stáročí prešlo cyrilo-metodské oficium bohatým vývojom.

Prvé latinské oficium ku cti sv. solúnskych bratov vzniklo v Olomouckej diecéze za biskupa Jána VII. Volka v roku 1349, čo súviselo so zavedením sviatku sv. Cyrila a Metoda na Morave,² preto sa tiež nazýva *Moravské oficium* alebo *Adest dies gloriosa* (*Nadišiel slávny deň*). Sv. Cyril a Metod boli slávení ako patróni Moravy 9. marca. Oficium prešlo vývojom, ako to dosvedčujú niekoľké zachované rukopisy zo 14. storočia; spočiatku nebolo rozvinuté úplne, chýbajúce časti boli podľa liturgických predpisov dopĺňané zo spoločných častí oficiá na sviatky vyznávačov alebo mučeníkov; ani prvá modlitba sviatku nebola pôvodná, ale pochádzala zo spoločných častí breviára s doplnením mien sv. Cyrila a Metoda. Lekcie v rozličných rukopisoch oficiá obsahujú posvätné čítanie buď z legendy *Quemadmodum ex historiis* (výťah z *Moravskej legendy*) ako olomouckého aj pražského pôvodu, alebo obsahujú čítania z legendy *Beatus Cyrillus*.³ Okrem *Moravského oficiá* z prostredia Českého kráľovstva pochádza menej známe tzv. *České oficium* alebo *Gaudet plebs Christianorum* (*Raduje sa kresťanský ľud*). Tieto oficiá majú prvé vešpery, čo svedčí o význame ich sviatku v prostredí, kde sa tieto modlitby používali. Kým *Moravské oficium* je literárne i jazykovo jednoduché, *České oficium* je manieristicky komplikované a tvorené neskorostredovekou rýmovanou stavbou z prelomu 14./15. storočia.⁴ Zdá sa, že existovali dve ohniská vzniku cyrilo-metodských oficií, ktoré boli oddelené teritoriálne i časovo. Rozšírenejším oficiom zrejme pre svoju

¹ Štúdia je súčasťou riešenia projektu VEGA č. 1/0264/14 s názvom *Administratívno-právne písomnosti latinských biskupov o cirkvi byzantského obradu na východnom Slovensku*.

Porov. TARČALOVÁ, Ludmila. Velehradská poutní tradice. In JEMELKOVÁ, Simona (ed.). *Mezi východem a západem. Svätí Cyril a Metoděj v kultúre českých zemí*. Olomouc 2013, s. 113.

² VEČERKA, Radoslav. *Staroslověnská etapa českého písemnictví*. Praha 2010, s. 124.

³ BARTOŇKOVÁ, Dagmar et al. (eds). *Magnae Moraviae fontes historici II. Textus biographici, hagiographici, liturgici* (ďalej MMFH II). Brno 1967, s. 289-291, 337.

⁴ NAUMOV, Aleksander (ed.). *Święci Konstantyn-Cyryl i Metod, patroni Wschodu i Zachodu*. Tom I. *Apostołowie Słowian w dawnej Europie*. Kraków 2013, s. 121.

nekomplikovanosť a prístupnosť sa stalo *Adest dies gloriosa*. Základom posvätných lekcí tohto oficiá je vo väčšine zachovaných rukopisov legenda *Quemadmodum*. Z nej sú odvodené niektoré antifóny, rezponzoriá a verzikuly; ostatné časti boli odvodené zo spoločných častí na sviatky svätých. Zachované rukopisy pochádzajú zo 14. – 15. storočia. Existujú aj verzie oficiá *Adest dies gloriosa* s lekciami z *Kristiána* (lekcia *Beatus Cyrillus*, no nie legenda *Beatus Cyrillus*). Viaceré redakcie oficiá svedčia o rozličných zásahoch, odzrkadlilo sa v nich moravsko-české napätie, upadanie vedomia a pozitívneho postoja k slovanskej liturgii, čím výsledné redakcie oficiá upadali najmä v časoch husitských vojen.⁵ Keďže lekcie v oficiách sa odlišujú od vzorových predlôh, označujú sa spoločným názvom *Historia sanctorum Cyrilli et Methudii confessorum*. České oficiá mali priamy vplyv na vznik poľského oficiá.⁶

V 14. storočí vznikli v Čechách viaceré veršované oficiá na počesť českých krajinských patrónov sv. Václava, sv. Ludmily, sv. Prokopa, sv. Cyrila a Metoda a sv. piatich bratov. Svätováclavské oficium *Adest dies leticie* zložil sám kráľ Karol IV.⁷ Možno preto predpokladať, že panovník stál osobne aj pri vzniku cyrilo-metodského oficiá, alebo bol jeho (spolu)autorom. Tento predpoklad vysvetľuje skutočnosť, že cyrilo-metodské oficium *Adest dies gloriosa* bolo rozšírené a obľúbené aj v Čechách. V prípade druhého oficiá *Gaudet plebs Christianorum* možno autorstvo predpokladať u niektorého zo známych teológov povolaných na pražskú univerzitu Karolom IV.⁸

Stredoveké hlaholské oficiá

Je dôležité pripomenúť aj hlaholské oficiá, aj keď sa spomínajú skôr v juhoslovanských súvislostiach. Niektorí doterajší autori predpokladali, že sa dostali do českého kláštora v Emauzoch v 14. storočí od južných Slovanov. Ak by to tak bolo, prešli by istým vývojom, ktorý by sa odzrkadlil v ich textoch a obsahu. Nič také sa v nich nenachádza, pretože hlaholské oficiá majú veľmi jednoduchú genézu, ich texty vychádzajú zo Svätého písma, sú vlastne zbierkou biblických výrokov vztiahnutých na sv. Cyrila a Metoda, na ktorých sa predmetné biblické predpovede naplnili, preto boli hodní nasledovania; okrem toho sa v nich nachádzajú lekcie českej proveniencie. Niektoré formulácie oficií zamerané napr. na telesnú askézu sú evanjeliovou radou, ktorú brali vážne predovšetkým benediktínski mnísi. Oficiá teda vznikli v kláštore, a to zrejme až v pražských Emauzoch v 14. storočí, nie predtým, pretože neexistujú staršie rukopisy, len mladšie odpisy. V čítaniach oficiá sa nachádza starobylá verzia *Života Konštantína* podľa nejakého nezachovaného rukopisu z Čiech (jeho jadro vzniklo v 60/70. rokoch 9. storočia),⁹ ktorá bola použitá pri zostavení oficiá v lublanskom a novlanskom breviári i v breviári popa Mavra.¹⁰ Až keď sa hlaholské oficiá dostali z Čiech – možno už v 14., najneskôr v 15. storočí – do juhoslovanských krajín, niektoré formulácie boli pod miestnymi vplyvmi (a možno aj zámernými zmenami alebo spontánnymi redakciami) pozmenené až do zachovanej podoby. V českom prostredí boli hlaholské oficiá len mikrolokálnou záležitosťou emauzského kláštora, pretože nimi používaná hlaholika sa nerozšírila. V prospech českého pôvodu oficiá hovorí aj zmienka o Cyrilovi ako o svetle, ktoré osvietilo „český národ“.¹¹

⁵ *MMFH* II, s. 337-339.

⁶ *MMFH* II, s. 291; porov. BARLIEVA, Slavia. Cyril i Metody w dawnej tradycji katolickiej Europy. In *Święci Konstantyn-Cyryl i Metod, patroni Wschodu i Zachodu. Tom I.* Kraków 2013, s. 120-122.

⁷ NECHUTOVÁ, Jana. *Latinská literatura českého středověku do roku 1400.* Praha 2000, s. 142-144, 182.

⁸ Porov. NECHUTOVÁ, *Latinská literatura*, s. 215-225.

⁹ VEČERKA, *Staroslověnská etapa*, s. 81, 87.

¹⁰ *Święci Konstantyn-Cyryl i Metod, patroni Wschodu i Zachodu. Tom I*, s. 168.

¹¹ VEČERKA, *Staroslověnská etapa*, s. 86.

Všetky tri oficiá vznikli v českom/moravskom prostredí: Ofícium *Adest dies gloriosa* bolo prvé a používané na Morave a v Čechách a odtiaľ sa dostalo do Poľska (*Krakovský breviár*, 1443; *Viaticum Posnaniense*, 1513; *Viaticum Wladislaviense*, 1500; nové breviáre od roku 1580)¹² i do Uhorska (len ako knižný import); ofícium *Gaudet plebs Christianorum* sa používalo v Čechách, ale neprekročilo hranice krajiny; kým prvé oficiá vznikli v prostredí sekulárneho kléru pod patronátom biskupov, české ofícium zrejme vzniklo v akademickom prostredí univerzity u skúseného básnika písuceho po latinsky; hlaholské ofícium vzniklo v kláštornom, striedmom a jednoduchom prostredí, ale pre svoje písmo a slovanský jazyk našlo svoju budúcnosť len v Chorvátsku a Slovinsku.

Stredoveké oficiá sa podľa potreby odpisovali, počet exemplárov musel pokrývať počet klerikov, preto zachované exempláre sú len zlomkom ich pôvodného počtu. Po rozšírení kníhtlače boli tiež vydávané, ale nezachovali sa. Podľa *Acta sanctorum* taká tlač bola vydaná napr. v roku 1495 v Olomouci.¹³ Podobne aj 3. mája 1538 bolo vydané v Olomouci ďalšie ofícium.¹⁴

Prehľad cyrilo-metodských oficií v 14. – 16. storočí		
1349 Olomouc <i>Adest dies gloriosa</i>	<i>Quemadmodum</i> moravský variant	→ Morava → Čechy → Poľsko
	<i>Quemadmodum</i> český variant	
	<i>Beatus Cyrillus</i>	
14./15. storočie Praha <i>Gaudet plebs Christianorum</i>		zaniklo
14. storočie Emauzy Hlaholské oficiá	→ Chorvátsko	

¹² ŁUKASZYK, Romuald et al. (eds.). *Encyklopedia Katolicka* 3. Lublin 1979, s. 711.

¹³ BOLLANDUS, Joannes – HENSCHENIUS, Godefridus – PAPEBROCHIUS, Daniel. *Acta sanctorum quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur. Martii tomus secundus complectens dies X medios a IX ad XIX.* Parisii et Romae 1865, s. 16.

¹⁴ *Proprium officiorum divinorum pro Clero Archidioecesis Olomucensis atque Dioecesis Brunensis ex mandato Sanctissimi Domini Nostri Pii IX., Pontificis Maximi concinnatum, atque ab Eodem approbatum.* Olomucii Moravorum. 1852, s. IV.

Barokové oficiá

Ďalšia etapa vývoja cyrilo-metodských oficií nastala v rámci rekatolizácie po liturgickej reforme vyvolanej Tridentským koncilom. Došlo k zmene výberu niektorých lekcíí a posvätných textov. Tu možno rozlíšiť tri až štyri línie (nazvané podľa miesta vydávania: olomoucká, pražská, poľská a premonštrátska), ktoré sa odvíjali povedľa seba a v istých chvíľach (na istých miestach) sa ovplyvňovali. Najstaršou líniou je olomoucká, ktorá sa používala na Morave a bola silná najmä v 17. storočí, ale v roku 1669 sa kontaminovala pod pražským a poľským vplyvom. Najsilnejšou, najsamostatnejšou a najdominantnejšou bola pražská línia používaná v Čechách, v rámci ktorej bolo vydaných nielen najviac vydaní cyrilo-metodského officia, ale tie ovplyvnili v roku 1669 olomoucké vydanie a v roku 1829 košické vydanie cyrilo-metodského officia. Samostatne sa vyvíjalo poľské officium, ktoré v roku 1663 ovplyvnilo vydanie premonštrátskeho cyrilo-metodského officia vytlačeného síce vo Viedni, ale používaného v českých krajinách (v západnej časti habsburskej monarchie). Spoločným znakom všetkých oficií je použitie chýbajúcich častí cyrilo-metodského officia zo spoločnej časti na sviatky vyznávačov biskupov; ide najmä o čítanie z knihy *Sirachovec* (44. kapitola); kým v prvých barokových vydaniach (1630) to boli len verše, čoskoro bolo toto čítanie akoby vlastné (1669) až po posledné barokové vydanie z Košíc (1829) a Olomouca (1852).

Olomoucký biskup Stanislav II. Pavlovský (1579 – 1598) na diecéznej synode 12. novembra 1591 schválil prvé barokové moravské officium, ktoré vyšlo aj tlačou.¹⁵ Tento biskup sliezskeho pôvodu bol 11. júna 1579 zvolený za olomouckého biskupa, v januári 1580 prijal biskupskú vysviacku a 25. marca 1580 bol inštalovaný. Dňa 1. októbra 1580 požiadal pápeža Gregora XIII. o relikvie sv. Cyrila. V žiadosti biskup uviedol, že sviatok sv. Cyrila a Metoda sa v jeho diecéze slávi každý rok. Žiadosť bola zamietnutá 11. februára 1581, pretože pápež nechcel poslať celé telo svätca do nekatolíckej krajiny, v ktorej by mohli byť sväté relikvie zneuctené, ale ak by chcel, pošle mu malú čiastku. Nevie sa, či biskup o takú čiastku požiadal, alebo či ju dostal.¹⁶ V snahách biskupa Stanislava Pavlovského pokračoval jeho nástupca kardinál František z Dietrichsteina (1599 – 1636), ktorý 1. januára 1614 vydal dekrét zaraďujúci sviatok sv. Cyrila a Metoda medzi zasvätené (prikázané) sviatky (*festa sollemnia fori*). V roku 1617 požiadal o relikvie z Ríma, ale do svojej smrti v roku 1636 ich nezískal.¹⁷ Avšak v roku 1630 vydal breviár aj s cyrilo-metodským officiom.¹⁸ Toto officium bolo ovplyvnené nielen domácimi vplyvmi, ale prevzalo aj lekcii z nejakého poľského officia. Ďalší olomoucký biskup Karol II. Lichtenštejn (*Lichtenstein*) (1664 – 1696) v roku 1666 promulgoval nové vydanie liturgie hodín,¹⁹ ktoré vyšlo tlačou v roku 1669 aj s cyrilo-metodským

¹⁵ *Proprium officiorum divinatorum pro Clero Archidioecesis Olomucensis atque Dioecesis Brunensis*, s. IV; MEDEK, Václav. *Cesta české a moravské církve staletími*. Praha 1982, s. 183-184; VÁLKA, Josef. *Morava reformace, renesance a baroka. Vlastivěda moravská. Země a lid. Nová řada, svazek 6. Dějiny Moravy, díl 2*. Brno 1996, s. 52-53.

¹⁶ PARNA, Tomáš. *Cyrilometodějský kult v prostředí olomouckých biskupů raného novověku*. In *Mezi východem a západem*, s. 48-49.

¹⁷ PARNA, Cyrilometodějský kult, s. 49-52.

¹⁸ *Officia Propria Sanctorum Cathedralis Ecclesiae Et Totius Dioecesis Olomucensis CONSENSV & AVTHORITATE S. D. N. URBANI VIII. Omnibus omnium ordinum Sacerdotibus Recitanda*. EDITA. Nicolspurgi M. DC. XXX, s. 10-16.

¹⁹ *Proprium officiorum divinatorum pro Clero Archidioecesis Olomucensis atque Dioecesis Brunensis*, s. VII-VIII.

ofíciom.²⁰ Tento biskup v roku 1676 všeobecne obnovil slávenie sviatku sv. Cyrila a Metoda.²¹ Karol Lichtenštejn bol zvolený za olomouckého biskupa 12. marca 1664. Nariadenie používať partikulárnu liturgiu hodín v Olomouckej diecéze bolo jedno z prvých, ktoré vydal.²² Ďalšie vydanie breviára vyšlo v roku 1774.²³ Za posledné barokové vydanie olomouckej línie považujeme vydanie z roku 1852,²⁴ ktoré 21. februára 1851 schválil pápež Pius IX.²⁵

Pražské vydania liturgie tvoria samostatnú líniu cyrilo-metodských oficií a vyšli v rokoch: 1663,²⁶ 1677,²⁷ 1705, 1724,²⁸ 1766,²⁹ 1767.³⁰ Derivátom tejto línie je oficium schválené pápežom

²⁰ *Propria Officia Sanctorum, Qvos Cathedralis Ecclesia Olomucensis, S. Wenceslai Martyris, Bohemiae Ducis, Et tota Episcopalis per Monarchinatum Moraviae Dioecesis specialiter colit; Auctoritate ac Jussu Reverendissimi, & Celsissimi Domini, Domini Caroli, Dei gratiā, Episcopi Olomucensis, Ducis, S. R. I. Principis, Regiae Capellae Bohemiae, & de Lichtenstein Comitibus &c. Ad augendam praedictorum Sanctorum venerationem denuò plenius collecta, atq, additu in fine recentioribus quibusdam Romani Breviarij Officijs, Per Ejusdem Reverendissime Celsitudinis Suae Vicarium Generalem, & Episcopale Consistorium in publicam lucem edita. Anno M. DC. LXIX. Olomucij, s. 16-22.*

²¹ DRAHOŠ, Zdeněk. Cyrilometodějská reflexe v české literatuře a společnosti. In MITÁČEK, Jiří (ed.). *Cyril a Metoděj – doba, život, dílo*. Brno 2013, s. 110.

²² PARNA, Tomáš. Cyrilometodějský kult, s. 52-53.

²³ *Proprium officiorum divinorum pro Clero Archidioecesis Olomucensis atque Dioecesis Brunensis*, s. VIII.

²⁴ *Proprium officiorum divinorum pro Clero Archidioecesis Olomucensis atque Dioecesis Brunensis*, s. 110-112.

²⁵ *Proprium officiorum divinorum pro Clero Archidioecesis Olomucensis atque Dioecesis Brunensis*, s. IX.

²⁶ *Officia Propria Sanctorum Quorum memoria Per Archidioecesis (sic!) Bohemiae specialiter colitur. In Gratiam Totius Cleri Archidioeceseos Nec non ad augendum praefatorum Sanctorum cultum denuò plenius collecta, & edita. Anno M. DC. LXIII. Cum Licentia Eminētissimi Principis ERNESTI Cardinalis ab Harrach, Archi-Episcopi Pragensis. PRAGAE, s. 14-16.*

²⁷ *Propria Officia Sanctorum, qvos S. Metropolitana Ecclesia Pragensis S. Viti Mart: et tota Archi-Episcopalis per Regnum Bohem: Archi-Dioecesis colit. Auctoritate ac Jussu Reverendissimi ac Celsiss: Principis Domini, Domini Joannis Friderici ex Comitibus à Waldstein, Dei et Apost: Sedis Gratia Archi-Episcopi Pragensis, Legati nati, S. R. I. Principis, Regni Bohemiae Primatis, S. Milit. Ord: Crucigerorū cum rubea stella per Bohemiam, Moraviam, Silesiam, Poloniam, Generalis ac Magni Magistri Universitatis Carolo-Ferdinandae Pragensis Perpetui Cancellarij, &c. Labore ac Combinatione: Gregorii Georgii de Krigelstein, SS. Theol: Doctoris, exemptae Eccles: Wissehradensis ad SS. Petrū & Paulum, & Vetero-Boleslaviensis Canonici, nec non praefatae S. Metropol: Ecclesiae Pragensis Sacristani. Ad augendam praedictorum Sanctorum venerationē, & psallentitō commoditatem, denuò plenius & accuratius collecta, & in publicam lucem edita, Anno 1677. Praegae, s. 51-54.*

²⁸ *Officia Propria Sanctorum: Quorum Memoriam S. Metropolitana Ecclesia Pragensis S. Viti Martyris: Totaque Archi-Episcopalis Per Regnum Bohemiae Archi-Dioecesis Per Anni Circulum colit, & recolit. Auctoritate, et Jussu Reverendissimi ac Celsissimi Principis Domini Domini Ferdinandi Dei Gratiā Archi-Episcopi Pragensis, Legati Nati, Sacri Romani Imperii Principis, & Comitibus Khünburg, Sacrae Caesariae Regiaeque Majestatis Intimi Consiliarii, Incltyti Regni Bohemiae Primatis: nec non Carolo-Ferdinandae Universitatis Pragensis Perpetui Cancellarii. Novissime Pro augenda dictorum Sanctorum veneratione accuratius revisa, aucta, & secundum Missale Romano-Bohemicum conformata. Praegae 1724, s. 70-73.*

²⁹ *Officia Propria Sanctorum, Quorum Memoriam S. Metropolitana Ecclesia Pragensis S. Viti Martyris Totaque Archi-Episcopalis Per Regnum Bohemiae Archi-Dioecesis Per Anni Circulum Colit, et Recolit. Auctoritate, et Jussu Reverendissimi ac Celsissimi Sac. Rom. Imp. Principis Domini Domini Antonii Petri Dei Gratia Archi-Episcopi Pragensis, Sedis Apostolicae Legati Nati, Comitibus de Przychowsky, e Lib. Baronibus de Przychowitz; utriusque Sacrae Caesariae Regiae Apostol. Majest. Intimi Actualis Consiliarii, Incltytorum Regnorum Boemiae Primatis, et Hungariae Praelati, nec non Carolo-Ferdinandae Universitatis Perpetui Cancellarii et Studiorum Protectoris &c. &c. Novissime Pro Augenda Dictorum Sanctorum Veneratione Accuratius Revisa, Aucta, & Secundum Missale Romano-Bohemicum conformata. Praegae [1766], s. 56-59.*

³⁰ *Officia Propria Sanctorum, Quorum Memoriam S. Metropolitana Ecclesia Pragensis S. Viti Martyris Totaque Archi-Episcopalis Per Regnum Bohemiae Archi-Dioecesis Per Anni Circulum Colit, et Recolit. Auctoritate, et*

Piom VI. dňa 21. júla 1777 pre všetky diecézy rakúskej monarchie (ak to vyžadovali miestne okolnosti)³¹ a košické cyrilo-metodské oficium z roku 1829,³² ktorého texty chválil pápež Lev XII. v roku 1826. Pražskými arcibiskupmi, ktorí vydali vlastné breviáre, boli: Arnošt Albrecht z Harrachu (1623 – 1667), križovník Jan Fridrich z Valdštejna (1675 – 1694), Jan Josef Breuner (1695 – 1710), František Ferdinand Khünburg (1711 – 1731) a Antonín Petr Příchovský (1763 – 1793). Valdštejn ako prímás zaradil v roku 1677 sv. Kozmu a Damiána medzi krajinských patrónov a vyšlo nové vydanie breviára. Breuner dal v roku 1699 vyhotoviť strieborné busty svätých krajinských patrónov, medzi nimi aj sv. Cyrila.³³

Súčasťou barokovej zbožnosti 17. storočia bol kult domácich svätcov spojený s cirkevným patriotizmom, ktorý sa prejavil vo všetkých krajinách habsburskej monarchie. V Dolnom Rakúsku bol sv. Leopold povýšený v roku 1663 za krajinského patróna, v Hornom Rakúsku sv. Florián, v Uhorsku sv. Štefan, v Čechách a na Morave sv. Václav a sv. Cyril a Metod, v Bavorsku, Poľsku a Uhorsku bola princípálnou patrónkou krajiny Panna Mária, kráľovná všetkých svätých. Barokové patronáty nevznikli len kvôli pocitu bezpečia pre pohnuté vojnové, politické a spoločenské udalosti 17. storočia, ale treba v nich vidieť aj prirodzený záujem o zabezpečenie si svätцovej ochrany v budúcnosti. Barokový patriotizmus sa stal účinnou základňou opätovnej rekatolizácie monarchie. Na Morave prevládla cyrilo-metodská úcta nad svätováclavskou, aj keď olomoucká katedrála bola zasvätená sv. Václavovi. V Prahe bol symbolom cyrilo-metodskej úcty oltár sv. Cyrila a Metoda v katedrále postavený českým kancelárom Vratislavom z Pernštejna v roku 1571, na Morave to bol Velehrad.³⁴

Poľská línia sa v novoveku vyvinula ako samostatná, patrí k nej vratislavské oficium z roku 1735.³⁵ Texty z „poľského breviára“ sa nachádzajú v olomouckých vydaniach (1630, 1669), ale aj v premonštrátskej liturgii hodín z roku 1663,³⁶ ktorú možno považovať za samostatnú líniu len v prípade, ak sa nájde aj iné premonštrátske vydanie, inak je len derivátom poľskej línie, resp. olomouckej línie, v ktorej sa tiež nachádzajú poľské vplyvy.

Jussu Reverendissimi ac Celsissimi Sac. Rom. Imp. Principis Domini Domini Antonii Petri Dei Gratia Archiepiscopi Pragensis, Sedis Apostolicae Legati Nati, Comititis de Przychowsky, e Lib. Baronibus de Przychowitz; utriusque Sacrae Caesariae Regiae Apostol. Majest. Intimi Actualis Consilarii, Inclytorum Regnorum Boemiae Primatis, et Hungariae Praelati, nec non Carolo-Ferdinandae Universitatis Perpetui Cancellarii et Studiorum Protectoris &c. &c. Novissime Pro Augenda Dictorum Sanctorum Veneratione Accuratus Revisa, Aucta, & Secundum Missale Romano-Bohemicum conformata. Pragae 1767, s. 31-32.

³¹ *Officia nova propria Dioecesis Scepusiensis, et alia quae in antiquioribus breviariis non reperiuntur. Cassoviae [1795], s. 103.*

³² *Officia nova propria Dioecesis Cassoviensis alia item quae in plerisque antiquioribus breviariis non reperiuntur. Cassoviae 1829, s. 167-171.*

³³ BUBEN, Milan M. *Encyklopedie českých a moravských sídelních biskupů*. Praha 2000, s. 38, 383.

³⁴ MEDEK, Václav. *Cesta české a moravské církve staletími*, s. 233, 238-239.

³⁵ *Officia propria patronorum Regni Poloniae, Per R. Stanislaum Socolovium, Serenissimi olim Stephani Poloniae regis Theologum, Canonicum Cracoviensem, ex mandato Synodi Petricoviensis conscripta, Auctoritate Illustrissimi Cardinalis Georgii Radzilili Episcopi Cracoviensis edita. Accessit huic editioni Officium Gratiarum actionis pro Victoria ex Turcis obtenta anno M.DC.XXI. die X. Octob. à S. Rituum Congregatione recognitum, & approbatum. Cum licentia ordinarii. Vratislaviae M.DCC.XXXV [1735], s. 17-18.*

³⁶ *Officia propria sanctorvm. Partim tvtelarivm regni Boëmiae, Archiducatus Austriae, & Marchonatus Moraviae. Partim de precepto Svmmorum Pontificum recitanda. Ad vsum Breuiarij Canonorum Praemonstatensium nouissmè correcti. Accomodata Iussu & auctoritate Reuerendissimi D. D. Benedicti Lachenij Abbatis Monasterij Lucensis, Canon: Regul: Ordin: Praemonstratensis, per Boëmiam, Poloniam, Hungariam, Austriam, Morauiam, & Silesiam, Vicarij Generalis, Commisarij & Visitationis Apostolici, nec non Sac: Caes: Majest: Consilarij. Pars hyemalis. Lvcernae M. DC. XLVI, s. 12-14.*

V 19. storočí sa medzi posvätnými lekciami na sviatok sv. Cyrila a Metoda objavujú patrogické texty, a to od sv. Hilára (1829 Košice, 1852 Olomouc).

Prehľad cyrilo-metodských oficií (17. – pol. 19. st.)				
Samostatné vývojové línie a vzájomné vplyvy				
	Praha	Olomouc	Poľsko	Premonštráti
		1591		
	↓	↓		
	1666/9	1630 ←	?	→ 1663
	↓	↓		
	1677	→ 1669 ←		
	↓			
	1705		↓	
	↓			
	1724	↓		
	↓			
	1766		1735	
	↓			
1777 ← Rakúsko	1767			
		1774		
1829 ← Košice	↓	↓	↓	
		1852		

Levovské oficiá

Ďalšou periódou vývoja cyrilo-metodských oficií sú texty vydané po roku 1880, keď pápež Lev XIII. vydal encykliku *Grande munus* a súčasne Posvätná kongregácia obradov vydala záväzné breviárové texty na tento sviatok,³⁷ ktoré v rozličných obmenách boli preberané až do liturgických reforiem Druhého vatikánskeho koncilu, čím nahradili všetky dovtedajšie barokové oficiá. Keďže ich autorom bol sám pápež Lev XIII. (ide o texty prevzaté z jeho encykliky *Grande munus*), možno ich nazvať po autorovi ako levovské. V tejto fáze nie je možné rozlíšiť lokálne alebo národné línie, pretože oficiá z rôznych krajín používajú veľmi podobné texty. Citáty z encykliky nahrádzajú nielen dovtedy používané staršie texty, ale v niektorých diecézach vznikajú až teraz prvýkrát vznikajú vlastné texty ovplyvnené (povzbudené a vychádzajúce) z pápežskej encykliky. Ako patrogické texty sa v posvätnom čítaní použili lekcie od sv. Gregora Veľkého.

³⁷ *Acta Sanctae Sedis* 13. Vaticanis 1880, s. 238-239.

Prvé oficium s týmito textami vydali v Spišskom Podhradí v roku 1887.³⁸ Aj keď ku Spišu a Spišskej Kapitule sa viažu stredoveké relikty cyrilo-metodskej tradície, samostatné oficium zostavili až po oficiálnom potvrdení pápežom Levom XIII., čo svedčí buď o úpadku kultu alebo jeho silnom zaznávaní v duchu uhorského vlastenectva. Levovský text cyrilo-metodského officia v roku 1915 vyšiel v Prahe,³⁹ v roku 1957 *Posvätná kongregácia obradov* unifikovala texty tohto levovského officia pre všetky slovanské diecézy⁴⁰ a ostatný raz vyšiel tento text v roku 1966 pre všetky diecézy Slovenska.⁴¹

Synopsa levovských officíí zo Slovenska

Spišské oficium (1887) ako prvé na Slovensku prebralo povinné levovské cyrilo-metodské texty officia. Tie sa s istou obmenou používajú na Slovensku dodnes. Odlišnosť je vo výbere lekcií na posvätné čítania a vo vypustení niektorých duplicitných, teologicky slabých a literárne archaických častí.⁴²

Synopsa slovenských cyrilo-metodských officíí		
Spišské oficium	Slovenské oficium	Slovenský preklad slovenského officia
1887	1976	1990
Modlitba		
Omnipotens sempiterne Deus, qui Slavoniae gentes per beatos confessores tuos atque Pontifices Cyrillum et Methodium ad agnitionem tui nominis venire tribuisti: presta; ut quorum festivitate gloriamur, eorum consortio copulemur. Per Dominum.	Omnipotens sempiterne Deus, qui missione apostolica sanctorum Cyrilli et Methodii maiores nostros ad unam veramque fidem pervenire fecisti; eorum suffragio adiuva nos, ut sanctum hoc patrimonium filiali sedulitate custodientes et fidem nostram constanter profiteamur, et iuxta eandem vivamus. Per Dominum.	Všemohúci a večný Bože, ty si našim predkom poslal svätého Cyrila a Metoda, aby ich priviedli k pravej viere; prosíme ťa, pomáhaj nám, aby sme si verne zachovali dedičstvo otcov, statočne vyznávali svoju vieru a podľa nej aj žili. Skrze nášho Pána.

³⁸ *Officia propria sanctorum dioecesis Scepusiensis et alia quaedam jussu excellentissimi ac reverendissimi domini Georgii Császka... edita.* Sepes-Váralja 1887, s. 119-125.

³⁹ *Officia propria Provinciae Pragensis, a S. Sede approbata et indulta, auctoritate eminentissimi et reverendissimi domini, domini Leonis cardinal. de Skrbenský, archiepiscopus Pragensis Principis, atque Illmorum et Rmorum episcoporum, Provinciae Pragensis suffraganeorum, denuo edita. Pars aestiva.* Praegae 1915, s. 59-72.

⁴⁰ GRIVEC, Franz. Erlebnisse und Forschungsergebnisse. In HELLMANN, Manfred et al. (eds.). *Cyrillo-Methodiana. Zur Frühgeschichte des Christentums bei den Slaven 863-1963.* Köln - Graz 1964, s. 158-160.

⁴¹ *Officia propria breviarii Romani dioecesium et apostolicarum administrationum Slovachiae iuxta calendarium particulare a Sacra ritu Congregatione revisum et approbatum.* S. I. [1966], s. 146-158.

⁴² *Officia propria sanctorum dioecesis Scepusiensis,* s. 117-127; *Liturgia horarum propria dioecesium Slovachiae.* Trnava 1977, s. 44-49. Kniha bola distribuovaná ako príloha k diecéznym obežníkom; *Liturgia hodín podľa Rímskeho obradu III. Obdobie „cez rok“ I. - XVII. týždeň.* Vaticanis 1990, s. 1613-1636.

Prvé večery		
<p>Sedibus coeli nitidis receptos Dicite athletas geminos, fideles; Slavicae duplex columnen, decusque Dicite gentis.</p> <p>Hos amor fratres sociavit unus, Unaque abduxit pietas eremo, Ferre quo multis celerent beatae Pignora vitae.</p> <p>Luce, quae templis superis renidet, Bulgaros complent, Moravos, Bohemos; Mox feras turmas numerosa Petro Agmina ducunt.</p> <p>Debitam cincti meritis coronam Pergite o flecti lacrimis precantum; Prisca vos Slavis opus est datores Dona tueri.</p> <p>Quaeque vos clamat generosa tellus Servet aeternae fidei nitorem; Quae dedit princeps, dabit ipsa semper Roma salutem.</p> <p>Gentis humanae Sator et Redemptor, Qui bonus nobis bona cuncta praebes, Sint tibi grates, tibi sit per omne Gloria saeculum. Amen.</p>	<p>Sedibus caeli nitidis receptos dicite athletas geminos, fideles; Slavicae duplex columnen decusque dicite gentis.</p> <p>Hos amor fratres sociavit unus, unaque abduxit pietas eremo, quo <i>darent</i> multis <i>citius</i> beatae pignora vitae.</p> <p>Luce, quae templis superis renidet, Bulgaros complent, Moravos, Bohemos; <i>devias</i> turmas numerosa Petro agmina ducunt.</p> <p><i>Fiat o vestris meritis ut orbis noscat aeternae fidei nitorem; quae dedit princeps, dabit ipsa semper Roma salutem.</i></p> <p><i>Christi, qui tantos fidei magistros hos tuos servos populis dedisti, laus tibi, nobis eadem paranti gaudia caeli. Amen.</i></p>	<p>Veriaci, chváľte hrdinov dvoch slávnych; skvejú sa v nebi, Bohom odmenení, – slovanské stúpy –, úctou ozdobení. Hrdí sme na nich.</p> <p>Tá istá láska zjednotila bratov, tá istá túžba vyviedla ich z ticha: ďať perlu neba mnohým, možnosť dýchať milosťou svätou.</p> <p>Svetlom, čo v chráme neba žiari stále, ožiaria ľud, čo býva na Morave; zástupy mnohé privádzajú v sláve k Petrovej skale.</p> <p>Nech vaša svätosť, prosby vášho hlasu vyprosia svetu milosť prijať vieru; a Rím jak vtedy, tak i teraz veru poskytne spásu.</p> <p>Chvála ti, Kriste, vebíme teba, že si dal ľudu takých vierozvestov; pomáhaj aj nám kráčať vždy ich cestou k radostiam neba. Amen.</p>
<i>Antifóna na Magnificat</i>		
	<p>Hi sunt patres nostri, verique pastores, qui nos sedentes in tenebris ad admirabile vitae lumen vocaverunt.</p>	<p>Toto sú naši otcovia a praví pastieri, ktorí nás, čo sme sedeli vo tme a tóni smrti, priviedli do obdivuhodného svetla života.</p>

Ranné chvály		
Lux o decora patriae, Slavisque amica gentibus, Salvete, fratres: annuo Vos efferemus cantico;	Lux o decora patriae Slavisque amica gentibus, salvete, fratres; annuo <i>extollimus</i> vos cantico.	Ó krásne svetlá otčiny, slovanským kmeňom milené, vás, bratia, pozdravujeme a piesňou chváliť ideme.
Quos Roma plaudens excipit, Complexa mater filios, Auget corona praesulum, Novoque firmat robore.	Quos Roma plaudens excipit, complexa mater filios, <i>honoris</i> auget <i>lumine</i> novoque firmat robore.	Rím s veľkou poctou vítal vás jak matka synov v náručí, a vencom úcty zdobil vás a novú moc vám poručil.
Terras ad usque barbaras Inferre Christum pergitis; Quot vanus error luserat, Almo repletis lumine.	Terras ad usque barbaras inferre Christum pergitis; quot vanus error luserat, almo repletis munere.	Do našich krajín vyšli ste vniesť Krista, svetlom preniknúť, jasom naplniť nebeským tých, ktorých oslepoval blud.
Noxis soluta pectora Ardor supernus abripit; Mutatur horror veprium In sanctitatis flosculos.	Noxis soluta pectora ardor supernus abripit; mutatur horror veprium in sanctitatis flosculos.	A srdcia hriechov zbavené horlivosť svätá zachváti a bezútešné bodliaky na kvety čnosti obráti.
Et nunc sorena coelitum Locati in aula, supplici Adeste voto; Slavicas Servate gentes Numini.	Et nunc <i>adeste</i> caelitus . . <i>cunctis in orbe</i> gentibus, . .	Teraz už z rajskej otčiny . . zhliadnite na ľud vo svete; . .
Errore mersos unicum Ovile Christi congregat; Factis avitis aemula Fides virescat pulchrior.	. . factis avitis aemula fides virescat pulchrior.	. . nech živá viera planie v nás, dedičstvo vaše presväťe.
Tu nos, beata Trinitas, Coelesti amore concita, Patrumque natos inclyta Da persequi vestigia. Amen.	<i>Sit</i> Trinitati <i>gloria,</i> <i>quae vestra vobis inclita</i> <i>det persequi vestigia</i> <i>attingere atque praemia.</i> Amen.	Buď sláva svätej Trojici; nech ona povzbudzuje nás ísť vašou cestou vznešenou a získať dary večných krás. Amen.
<i>Antifóna na Benedictus</i>		
In sanctitate et iustitia servierunt Domino omnibus diebus suis: ideo stolam gloriae induit illos Dominus Deus Israel.	In sanctitate et iustitia servierunt Domino omnibus diebus suis: ideo stolam gloriae induit illos Dominus.	Vo svätosti a spravodlivosti slúžili Pánovi po všetky dni svojho života; preto ich Pán zaodial rúchom slávy.

Posvätné čítanie		
<p>Sedibus caeli nitidis receptos dicite athletas geminos, fideles; Slavicae duplex columnen decusque dicite gentis.</p> <p>Hos amor fratres sociavit unus, unaque abduxit pietas eremo, quo darent multis citius beatae pignora vitae.</p> <p>Luce, quae templis superis renidet, Bulgaros complent, Moravos, Bohemos; devias turmas numerosa Petro agmina ducunt.</p> <p>Fiat o vestris meritis ut orbis noscat aeternae fidei nitorem; quae dedit princeps, dabit ipsa semper Roma salutem.</p> <p>Christe, qui tantos fidei magistros hos tuos servos populis dedisti, laus tibi, nobis eadem paranti gaudia caeli. Amen.</p>	<p>Veriaci, chváľte hrdinov dvoch slávnych; skveľujú sa v nebi, Bohom odmenení, – slovanské stĺpy –, úctou ozdobení. Hrdí sme na nich.</p> <p>Tá istá láska zjednotila bratov, tá istá túžba vyviedla ich z ticha: dať perlu neba mnohým, možnosť dýchať milosťou svätou.</p> <p>Svetlom, čo v chráme neba žiari stále, ožiaria ľud, čo býva na Morave; zástupy mnohé privádzajú v sláve k Petrovej skale.</p> <p>Nech vaša svätosť, prosby vášho hlasu vyprosia svetu milosť prijať vieru; a Rím jak vtedy, tak i teraz veru poskytnie spásu.</p> <p>Chváľ ti, Kriste, velebíme teba, že si dal ľudu takých vierozvestov; pomáhaj aj nám kráčať vždy ich cestou k radostiam neba. Amen.</p>	
<i>Antifóna na Magnificat</i>		
<p>Isti sunt viri sancti, facti amici Dei, divinae veritatis praeconio gloriosi: linguae eorum claves coeli factae sunt.</p>	<p>O beati Pontifices nostri, quorum animae paradisum possident, corpora autem in pace sepulta sunt: quos in Christo genuistis filios, ipsi vestro semper tueantur patrocinio.</p>	<p>Blažení naši veľkňazi, vaše duše sú v raji a telá pochované v pokoji. Svojím orodovaním opatrujte národy, ktoré ste priviedli ku Kristovi.</p>

Pokoncilové oficiá

Ostatná etapa vývoja cyrilo-metodského oficiá nastala po Druhom vatikánskom koncile. Aj tu boli kompetentnou cirkevnou autoritou pre vznik a prijatie miestnych proprií liturgických sviatkov miestni ordinári, ktorí už neprijímali takého oficiá len pre svoju diecézu alebo provinciu, ale pre celú krajinu ako jednu jazykovú a pastoračnú oblasť. V Československu vznikli dve oficiá, jedno pre Čechy, Moravu a Sliezske a druhé pre Slovensko, aj keď cirkevná provincia na Slovensku bola riadne zriadená až 30. decembra 1977 a v ten deň boli definitívne upravené aj hranice českých a moravských diecéz, slovenskí ordinári úzko spolupracovali pri príprave národných prekladov rozličných liturgických textov a tvorbe vlastných národných častí už po koncile; konferencia biskupov bola ustanovená až v roku 1990.

Texty pokoncilových (súčasných) cyrilo-metodských oficií v strednej Európe z Českej republiky, Slovenska a Poľska možno prehľadne predstaviť v synoptických tabuľkách. V nasledujúcej tabuľke sa nachádza prehľad základných identifikačných údajov cyrilo-metodského kultu v pokoncilovom období. Z nich vyplýva, že sviatok sv. Cyrila a Metoda je osobitne slávený v Česku a na Slovensku, o čom svedčí nielen najvyšší stupeň slávania (slávnosť), ale aj termín slávania

odlišný od Rímskeho (univerzálneho) kalendára, kým v Poľsku nebolo potrebné požiadať o výnimku, pretože sa prispôbili reforme liturgického kalendára, kde bol mal tento sviatok dátum 14. február. Z komparácie českého, slovenského a poľského oficiá vyplýva, že české a poľské sú si podobné, pretože rovnaké časti sú prevzaté zo spoločnej časti o pastieroch. Len slovenské officium je úplne celé vlastné, čo svedčí o tom, že na Slovensku po Druhom vatikánskom koncile pôsobila silná liturgická skupina biskupov a kňazov, ktorá predčila okolité krajiny.

Diferenciácia pokoncilových cyrilo-metodských oficií v strednej Európe			
Krajina	Čechy a Morava	Slovensko	Poľsko
Dátum slávenia	5. júl	5. júl	14. február
Titul	Sv. Cyrila, mnicha, a Metoděje, biskupa, patronů Evropy, hlavních patronů Moravy	Sv. Cyrila a Metoda, slovanských vierozvestov	Świętych Cyrila, mnicha, i Metodego, biskupa, patronów Europy
Liturgický stupeň	slávnosť	slávnosť	sviatok

Synopsa pokoncilových stredoeurópskych oficií⁴³

Posvätné čítanie – synopsa súčasných cyrilo-metodských oficií v strednej Európe			
	Čechy a Morava	Slovensko	Poľsko
Hymnus	<i>Hymnus ako na večery.</i>	<i>Hymnus ako na večery.</i>	<i>Hymnus ako na večery.</i>
Psalmodia	Ant. 1 Slovo Páně se šířilo po celé krajině. Ž 21,2-8.14 Ant. 2 Hospodine, náš Pane, jak podivuhodné je tvé jméno po celé zemi! Slávou a ctí jsi ověnil své svaté a dals jim vládnout nad dílem svých rukou. Ž 92 I (2-9) Ant. 3 Moje ovce uposlechnou mého hlasu a bude jen jedno stáde, jeden pastýř. Ž 92 II (10-16)	Ant. 1 Dám vám pastierov podľa môjho srdca, ktorí vás budú pást rozumne a múdro. Ž 19,2-7 Ant. 2 Ich meno žije z pokolenia na pokolenie. Ž 33 I Ant. 3 O ich múdrosti rozprávajú národy a zhromaždený ľud ich ospevuje. Ž 33 II	Ant. 1 Jeśli kto chce być pierwszy, * niech stanie się sługą / i ostatnim ze wszystkich. Ž 21,2-8.14 Ant. 2 Kiedy się objawi Najwyższy Pasterz, * otrzymacie niewiedzący wieniec chwały. Ž 92 I (2-9) Ant. 3 Sługo dobry i wierny, * wejdź do radości twojego Pana. Ž 92 II (10-16)

⁴³ *Liturgia hodín podľa Rímskeho obradu III*, s. 1613-1636; *Liturgia godzin. Codzienna modlitwa ludu Bożego II. Wielki Post, Okres Wielkanocny*. Pallottinum 1984, s. 1248-1253.

Verzikul	V. Miloval jsem moudrost a vyhledával jsem ji od svého mládí. R. Toužil jsem si ji vzít za nevěstu.	V. Miloval som múdrosť a vyhadával som ju od svojej mladosti. R. Túžil som vziať si ju za nevestu.	V. Usłyszysz z ust moich słowo. R. Które będziesz głosił w moim imieniu.
1. čítanie	<i>ISol 1,4-2,4</i>	<i>IPt 5,1-11</i>	<i>ISol 2,1-13.19-20</i>
Krátke rezponzórium	<i>IPt 5,2.3-4; Sk 20,28</i> R. Byli poslání, aby obrátili srdce lidu k Bohu. * S velkou působivostí vydávali svědectví o Ježíši Kristu. V. Přinesli knihy Písma: Všechno, co je v nich napsáno, je vdechnuto Bohem. * S velkou působivostí vydávali svědectví o Ježíši Kristu.	<i>IPt 5,2.3-4; Sk 20,28</i> R. Paste Božie stádo, ktoré je u vás, ako vzor stáda. * A keď sa zjaví Najvyšší pastier, dostanete nevädnucci veniec slávy. V. Dávajte pozor na seba a na celé stádo, v ktorom vás Duch Svätý ustanovil za biskupov, aby ste pásli Božiu Cirkev, ktorú si získal vlastnou krvou. * A keď sa zjaví Najvyšší pastier, dostanete nevädnucci veniec slávy.	<i>ISol 2,8.7</i> R. Będąc pełni życzliwości dla was, † chcieliśmy wam dać nie tylko naukę Bożą, / lecz nadto dusze nasze, * Tak bowiem staliście się nam drodzy. V. Stanęliśmy pośród was pełni skromności, jak matka troskliwie opiekująca się swoimi dziećmi. R. Tak bowiem staliście się nam drodzy.
2. čítanie	<i>ŽK 18 (MMFH II, 113-115)</i>	<i>ŽK 18,1-15 alebo ŽM 17, 7-11. 14-15 alebo Z apoštolského listu Antiquae nobilitatis pápeža Pavla VI. z 2. februára 1969 (AAS 61 [1969], 141-143)</i>	<i>Z apoštolského listu Jána Pavla II. Egregiae virtutis</i>
Krátke rezponzórium	Porov. <i>Dan 12,3; Jer 3,15</i> R. Moudří se budou skvíti jako zář oblohy a ti, kteří mnohé přivedli ke spravedlnosti, * budou zářit jako hvězdy na věčné věky. V. Dám vám pastýře podle svého srdce a budou vás pást rozumně a moudře. * Budou zářit jako hvězdy na věčné věky.	Porov. <i>IPt 1,25; Lk 1,2</i> R. Pánovo slovo trvá naveky; * A toto slovo sa vám zvestovalo. V. Ako nám ho odovzdali tí, čo boli od samého začiatku očitými svedkami a služobníkmi slova. * A toto slovo sa vám zvestovalo. alebo <i>Ž 89,20.21-22; Jer 3,15</i> R. Prehovoril si k svojim svätým a povedal si: Vyvoleného z ľudu som povýšil. Našiel som svojho služobníka, Dávida, * Pomazal som ho svojim svätým olejom. Pevne ho bude držať moja ruka. V. Dám vám pastierov podľa môjho srdca, ktorí vás budú pást rozumne a múdro. * Pomazal som ho svojim svätým olejom. Pevne ho bude držať moja ruka. alebo porov. <i>Zjv 11,4</i> R. Oni sú dvaja milosrdní mužovia, čo stoja pred Pánom, * Pred Panovníkom celej zeme. V. Oni sú dve olivy a dva svietniky, čo svietia pred Pánom a veľa sa modlia. * Pred Panovníkom celej zeme.	<i>Mk 16,15-16; Jn 3,5</i> V. Idźcie na cały świat † i głoścíe Ewangelię wszelkiemu stworzeniu. * Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony. R. Jeśli się ktoś nie narodzi z wody i z Ducha Świętego, nie może wejść do królestwa Bożego. V. Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony.
Modlitba	<i>Modlitba ako na ranné chvály.</i>	<i>Modlitba ako na ranné chvály.</i>	<i>Modlitba ako na ranné chvály.</i>

Ranné chvály – synopsis súčasných cyrilo-metodských oficií v strednej Európe			
	Čechy a Morava	Slovensko	Polsko
Hymnus	<p>Cyryle a Metoději, naši patronové, celou zemí prosby znějí, naši zástupcové, orodujte, orodujte za nás, svatí otcové.</p> <p>Z východních jste krajin přišli do země moravské, nám horlivě jste hlásali učení křesťanské. (Orodujte.)</p> <p>Vy jste nás v Kristu zplodili, ó otcové svatí, víře křesťanské učili, dali Boha znáti. (Orodujte.)</p> <p>Pokrmem svatých svátostí lid jste nasýtili, v živé víře a stálosti všecky utvrdili. (Orodujte.)</p> <p>Ó milí svatí otcové, na nás vzpomínejte, ač jsme nehodní synové, vždycky se k nám znejte. (Orodujte.)</p>	<p>Ó, krásne svetlá otčiny, slovanským kmeňom milené, vás, bratia, pozdravujeme a piesňou chváliť ideme.</p> <p>Rím s veľkou poctou vítal vás jak matka synov v náručí, a vencom úcty zdobil vás a novú moc vám poručil.</p> <p>Do našich krajín vyšli ste vniesť Krista, svetlom prenknúť, jasom naplniť nebeským tých, ktorých oslepoval blud.</p> <p>A srdcia hriechov zbavené horlivosť svätá zachváti a bezútešné bodliaky na kvety čnosti obráti.</p> <p>Teraz už z rajskej otčiny zhlíadnite na ľud vo svete; nech živá viera planie v nás, dedičstvo vaše presväté.</p> <p>Buď sláva svätej Trojici; nech ona povzbudzuje nás ísť vašou cestou vznešenou a získať dary večných krás. Amen.</p>	<p>Oto kapłani Boga Najwyższego, Których On wybrał na sługi zbawienia, Święci pasterze wiernie miłujący Swoją owczarnię.</p> <p>Strzegąc troskliwie otrzymanych darów, Zawsze gotowi na przyjście Chrystusa, Mądrzy i czyści, nieśli w swoich rękach Jasne pochodnie.</p> <p>Pełni czujności stali przy podwojach, Aby usłyszec, gdy Pan zakolacze; Kiedy zaś przyszedł, dom Mu utworzyli Z wielką radością.</p> <p>Tobie, o Boże, Królu nad królami, Cześć i majestat niech będzie na wieki; Ciebie niech wielbi pieśnią dziękczynienia Całe stworzenie. Amen.</p>
Psalmódia	<p>Ant. 1 Jak milý je příchod těch, kteří přinášejí radostnou zprávu, zvěstují pokoj a oznamují spásu. Ž 63, 2-9</p> <p>Ant. 2 Byli učení a vynalezli písmo, aby mohli úspěšně hlásat Boží slovo. Dan 3,57-88</p> <p>Ant. 3 Byli vážení u svých současníků a za svého života si získali chválu. Ž 149</p>	<p>Ant. 1 Oni sú dvaja milosrdní mužovia, čo stoja pred Pánom a veľa sa modlia za celé sväté mesto. Ž 63,2-9</p> <p>Ant. 2 Oni sú dve olivy a dva svietniky, čo svietia pred Pánom, Panovníkom celej zeme. Dan 3,57-88.56</p> <p>Ant. 3 Oni dosiahli slávu u svojich súčasníkov, už za ich života ich chválili. Ž 149</p>	<p>Ant. 1 Wy jesteście światłem świata. * Nie może się ukryć miasto położone na górze. Ž 63,2-9</p> <p>Ant. 2 Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, * aby widzieli wasze dobre uczynki / i chwalili Ojca waszego. Dan 3,57-88.56</p> <p>Ant. 3 Żywe i skuteczne jest słowo Boże * i głębiej przenika niż miecz obosieczny. Ž 149</p>
Čítanie	Hebr 13,7-9a	Hebr 13,7-9a	Hebr 13,7-9a
Krátke responz.	<p>R. Lidé si vyprávějí o moudrosti svatých, * jejich jména zůstávají v živé paměti. Lidé.</p> <p>V. Církev je nepřestává chváliť, * jejich jména zůstávají v živé paměti. Sláva Otcí. Lidé.</p>	<p>R. O múdrosti svätých * Rozprávajú národy. O múdrosti.</p> <p>V. A ich chválu hlása zhromaždený ľud. * Rozprávajú národy. Sláva Otcu. O múdrosti.</p>	<p>R. Ustanowiłeś ich strażnikami * W Twoim Kościele. Ustanowiłeś.</p> <p>V. W dzień i w nocy będą głosić Twoją chwałę. * W Twoim Kościele. Chwała Ojcu. Ustanowiłeś.</p>
Bened.	Zbožně a spravedlivě sloužili Pánu po všechny dny svého života.	Vo svätosti a spravodlivosti slúžili Pánovi po všetky dni svojho života; preto ich Pán zoadiel rúchom slávy.	W pobożności i sprawiedliwości * służyli Panu po wszystkie dni swego życia.

<p>Prosby</p>	<p>Bůh nám skrze své služebníky stále zvěštuje své slovo. Děkujeme mu za to a volejme: <i>Tvé slovo je světlem našeho života.</i></p> <p>Děkujeme ti, Bože, za všechny věrné hlasatele evangelia, - za všechnu jejich horlivost, námahu a práci.</p> <p>Od tebe pochází naše víra a ty ji vedeš k dokonalosti, - děkujeme ti, že jsi nás povolal z temnot do svého podivuhodného světla.</p> <p>Nauč svůj lid žít z tvého slova, - ať v něm nalézá útěchu, naději a radost.</p> <p>Dej, ať zůstáváme tvému slovu věrní, - a nedopust, abychom se zpronevěřili víře našich otců.</p>	<p>Vďačne chválme Krista, dobrého Pastiera, za nášho filozofa Cyrila a veľkňaza Metoda a pokorne prosme: <i>Pane, spravuj nás svojou mocnou pravicom.</i></p> <p>Ty si múdrosťou a láskou svätého Cyrila a Metoda vychovával svoje duchovné stádo; - zveľaď svoju Cirkev množstvom veriacich.</p> <p>Ty si pred svojím umučením prosil Otca, aby všetci boli jedno; - zjednot' v pravej viere všetky slovanské národy.</p> <p>Ty si nám dal Pannu Máriu za matku; na jej príhovor udeľ chorým zdravie, zarmúteným útechu, hriešnikom odpustenie - a všetkým pokoj a spásu.</p> <p>Ty si nás všetkých pozval k dokonalaj láske; - na príhovor svätého Cyrila a Metoda daj nám pastierov podľa svojho srdca.</p> <p>Ty si manna, čo zostupuje z neba, ty živiš Cirkev svojím telom a svojou krvou; - daj, aby sme v sile tohto pokrmu verne kráčali za tebou.</p>	<p>Z wdzięcznością uwielbiamy Chrystusa, Dobrego Pasterza, który oddał życie za swoje owce. Zanośmy do Niego pokorne błagania: <i>Otaczaj opieką lud swój, o Panie.</i></p> <p>Chryste, Ty przez świętych pasterzy objawiłeś swą miłość i łaskawość, - obdarzaj nas przez nich swoim miłosierdziem.</p> <p>Ty przez swoje sługi pełnisz nadal misję pasterską, - sam kieruj nami przez naszych pasterzy.</p> <p>Ty byłeś w swoich świętych lekarzem ciał i dusz ludzkich, - umacniaj w nas życie Boże i prowadź nas drogą świętości.</p> <p>Ty przez roztropność i miłość świętych pouczales swoją owczarnię, - spraw, abyśmy przez naszych pasterzy stale wzrastali w świętości.</p>
<p>Modlitba</p>	<p>Bože, tys' poslal našim předkům svatého Cyrila a Metoděje, aby jim hlásali evangelium slovanským jazykem; dej, ať i my přijímáme s radostí tvé poselství a řídíme se jím ve svém životě. Prosíme o to skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků. Amen.</p>	<p>Všemohúci a večný Bože, ty si našim predkom poslal svätého Cyrila a Metoda, aby ich priviedli k pravej viere; prosíme ťa, pomáhaj nám, aby sme si verne zachovali dedičstvo otcov, statočne vyznávali svoju vieru a podľa nej aj žili. Skrze nášho Pána Ježiša Krista, tvojho Syna, ktorý je Boh a s tebou žije a kraluje v jednote s Duchom Svätým po všetky veky vekov. Amen.</p>	<p>Módlmy się, Bože, Ty przez świętych braci, Cyryla i Metodęgo, doprowadziłeś narody słowiańskie do światła Ewangelii, † otwórz nasze serca na zrozumienie Twojego słowa * i uczynź z nas lud zjednoczony w wyznawaniu prawdziwej wiary. Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, † który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, * Bóg, przez wszystkie wieki wieków. Amen.</p>

Vešpery – synopsa súčasných cyrilo-metodských oficií v strednej Európe			
	Čechy a Morava	Slovensko	Polsko
Hymnus	<p>Vy naše knížata kněžská, svatá dvojice bratrská, ve vás své přimlouve máme, za vás Bohu dík vzdáváme.</p> <p>Vy jste z lidu slovanského, moravského a českého, Kristu lid milý zjednali, v jednotě víry chovali.</p> <p>Apoštolé nám poslaní, naši k Bohu vůdci věrní, dědictví svoje milujte, naše duše v péči mějte.</p> <p>Když jste nás k víry jasnosti a k Boží vedli znalosti, nás k plnění jeho vůle vedte vždy a každé chvíle.</p> <p>Země vámi obrácené ať zůstanou Bohu věrné, dědičné krajiny vaše ať jdou svorně k věčné spáse. Amen.</p>	<p>Veriaci, chváľte hrdinov dvoch slávnych; skvejú sa v nebi, Bohom odmenení, – slovanské stĺpy –, úctou ozdobení. Hrdí sme na nich.</p> <p>Tá istá láska zjednotila bratov, tá istá túžba vyviedla ich z ticha: dať perlu neba mnohým, možnosť dýchať milosťou svätou.</p> <p>Svetlom, čo v chráme neba žiari stále, ožiaria ľud, čo býva na Morave; zástupy mnohé privádzajú v sláve k Petrovej skale.</p> <p>Nech vaša svätosť, prosby vášho hlasu vyprosia svetu milosť prijať vieru; a Rím jak vtedy, tak i teraz veru poskytne spásu.</p> <p>Chvála ti, Kriste, vebíme teba, že si dal ľudu takých vierozvestov; pomáhaj aj nám kráčať vždy ich cestou k radostiam neba. Amen.</p>	<p>Bracia wybrani przez Boga, Miłością Jego złączeni, Poszli w odległe krainy, By głosić wiarę Chrystusa.</p> <p>Pan ich obdarzył mądrością, Zapałem, wiedzą i męstwem, Aby pogańskim narodom Wskazali drogę do Niego.</p> <p>Błogosławieństwem się stali Dla Słowian wielkiej rodziny, Której przynieśli Nowinę I dali język modlitwy.</p> <p>Dzisiaj niech swoją opieką Otoczą ludzi w udręce, Aby cierpienie wydało Stokrotny owoc dla nieba.</p> <p>Ojcu, Synowi, Duchowi Niech będzie chwała na wieki, Sława zaś Bożym posłańcom Za dar zbawiennej nauki. Amen.</p>
		alebo JKS 432	
Psalmódia	<p>Ant. 1 Slovo Páně se šířilo po celé krajině. Ž 15</p> <p>Ant. 2 Hospodine, náš Pane, jak podivuhodné je tvé jméno po celé zemi! Slávou a ctí jsi ověčnil své svaté a dals jim vládnout nad dílem svých rukou. Ž 112</p> <p>Ant. 3 Moje owce uposlechnou mého hlasu a bude jen jedno stádce, jeden pastýř. Zjv 15,3-4</p>	<p>Ant. 1 Chváliť nám treba slávnych mužov, našich otcov. Ž 117</p> <p>Ant. 2 Títo ľudia vynikali čnosťou a zvestovali národom sväté slová. Ž 146</p> <p>Ant. 3 Pre svoju zbehlosť zostavili písmo a písali ním a prednášali básne. Ef 1,3-10</p>	<p>Ant. 1 Stałem się sługą Ewangelii * według daru łaski Bożej. Ž 15</p> <p>Ant. 2 Oto sługa wierny i roztropny, * któremu Pan powierzył swoją rodzinę. Ž 112</p> <p>Ant. 3 Moje owce będą słuchać mego głosu * i nastanie jedna owczarnia i jeden pasterz. Zjv 15, 3-4</p>
Čítanie	1Sol 2,13	Ef 4,1-4	1Pt 5,1-4

Krátke responzorium	R. Boží slovo nám přineslo nový život, * slovo evangelia, které nám bylo zvěstováno. Boží. V. Slovo Páně trvá navěky, * slovo evangelia, které nám bylo zvěstováno. Sláva Otcí. Boží.	R. Pane, Bože můj, vyslyš moju modlitbu * A zachovaj svoje věrné stádo, na čelo kterého si postavil mňa. Pane. V. Zbav ho bezbožnej a pohanskej zloby. * A zachovaj svoje stádo, na čelo kterého si postavil mňa. Sláva Otcu. Pane.	R. Oto pasterz, który miłuje swoich braci. * I gorliwie się wstawia za swoim ludem. Oto pasterz. V. Oddał życie za swoich braci. * I gorliwie się wstawia za swoim ludem. Chwała Ojcu. Oto pasterz.
Magn.	Svatí Cyril a Metoděj patří mezi Boží přátele; věrně hlásali evangelium a dostali věčnou odměnu od svého Pána.	Blažení naši velkňazi, vaše duše sú v raji a telá pochované v pokoji. Svojím orodovaním opatrujte národy, ktoré ste priviedli ku Kristovi.	Oto są męzowie święci * i słudzy Boga, / którzy okryli się chwałą głosząc Jego prawdę, / a słowa przez nich zapisane otwarły dla wielu bramy niebios.

Dátum slávenia sviatku sv. Cyrila a Metoda

S liturgiou hodín úzko súvisí počítanie času, pretože dátum slávenia sviatku je nielen výročným a slávnostným dňom, ale má aj širší význam a zmysel, ktorý tento sviatok vyjadruje, alebo ktorý sa s týmto sviatkom spája: národný, politický, spoločenský, sociálny, kultúrny a pod.

Najdôležitejší deň v hagiografii je deň pozemskej smrti svätca, ktorý sa teologicky nazýva dňom narodenia pre nebo (*dies natalis pro coelis*); v tieto dni sa cirkev schádza na hrobch mučeníkov a ďalších svätcov, aby ich vzývala a prosila o príhovor u Boha. Sviatky sa z miesta úmrtia (hrobu), či miesta oslávenia (odtiaľ ich duša odišla domov do neba) rozšírili v miestnej cirkvi (diecéze), príp. provincii a odtiaľ ďalej, zvyčajne na miesta a do krajín (presnejšie národov, jazykových oblastí), s ktorými bol svätec spojený buď pozemským životom, prenesením relikvií alebo z iných morálnych, spoločenských, sociálnych, kultúrnych, ale aj politických dôvodov. V slovanských krajinách sa od 10. storočia sviatok sv. Cyrila pripomínal 14. februára na výročie jeho smrti čiže na deň narodenia pre nebo. V 11. storočí sa objavuje aj sviatok sv. Metoda 6. apríla v deň jeho smrti (narodenia pre nebo). V niektorých stredovekých kódexoch sa 6. apríla objavuje spoločný sviatok sv. Cyrila a Metoda. Chorvátske a slovinské stredoveké liturgické knihy uvádzajú ich sviatok 14. februára, ktorý bol pridaný k sviatku sv. Valentína. V Olomouckej diecéze sa od roku cca 1330 pripomínal ich sviatok 9. marca; tento dátum prevzalo *Martyrologium Romanum* (1584) (*In Moravia sanctorum episcoporum Cyrilli & Methodij, qui multas illarum regionum gentes cum eorum Regibus ad fidem Christi perduxerunt.*).⁴⁴ V pravoslávnom Bulharsku a Rusku sa ich sviatok pripomínal 11. mája; od 14. storočia začali cyrilu-metodské texty u pravoslávnych ustupovať a sviatok sa slávil 14. februára aj 11. mája; v typikonoch 15. – 16. storočia sa zachovala len spomienka na sv. Cyrila 14. februára. Moskovský typikon z roku 1682 vypustil z liturgického kalendára 50 svätcov, medzi nimi aj sv. Cyrila a Metoda; späť ho vrátilo až rozhodnutie petrohradskej synody z 12. mája 1863 pri príležitosti 1000. výročia pokresťančenia Slovanov. Za dátum slávenia vtedy stanovili 11. máj.⁴⁵

Biskup Jan VII. Volek, syn českého kráľa Václava II., už pred rokom 1341 nariadil na Morave sláviť sviatok sv. Cyrila a Metoda 9. marca. Dokazuje to olomoucký misál plebána Heřmana z Milotic z roku 1341; biskup prikaz zopakoval v roku 1349. V roku 1380 bol tento prikaz vydaný znovu.⁴⁶ Od roku 1349 sa sviatok sv. Cyrila a Metoda na Morave a v Čechách, ale aj v Uhorsku a v Poľsku

⁴⁴ SODI, Manlio – FUSCO, Roberto (eds.). *Martyrologium Romanum. Editio Princeps (1584)*. Città del Vaticano 2005, s. 71.

⁴⁵ ŁUKASZYK, *Encyklopedia Katolicka* 3, s. 711.

⁴⁶ POLÁŠEK, Josef. Cyrilometodějské ideje a moravské i české knězstvo. In POKORNÝ, Ladislav (ed.). *Pocta spolupatronům Evropy. Malý cyrilometodějský sborník*. Praha 1982, s. 45-46.

slávil 9. marca. Ten istý dátum spomína aj potridentské *Rímske martyrológium* z roku 1584. Tak to bolo aj v Poľsku v 17. storočí.⁴⁷ V Čechách a na Morave sa tento deň slávil až do roku 1863.⁴⁸

Liturgické kalendáre diecéz Hniezdno, Krakov, Poznaň, Płock a Vroclav z 15. – 16. storočia uvádzajú sviatok sv. Cyrila a Metoda 9. marca. V *Proprium Poloniae* z roku 1605 sa sviatok sv. Cyrila a Metoda v Przemyslskej diecéze uvádza 10. marca; pod tým istým dátumom vystupuje v poľskom vydaní graduála a potridentského antifonára z roku 1645.⁴⁹ Sviatky zvykli v partikulárnych kalendároch ustupovať iným sviatkom a oktávam sviatkov, ktoré miestna cirkev považovala za dôležitejšie.

V 17. storočí (1655) je kult sv. Cyrila a Metoda doložený v benediktínskej reholi, kde sa ich spomienka konala nielen 9. marca, ale aj 16. marca.⁵⁰

Cisárovná Mária Terézia požiadala pápeža Pia VI. o unifikáciu termínu slávenia pre celú habsburskú monarchiu. Pápež rozhodol 21. júla 1777, aby sa ich sviatok pripomínal 14. marca.⁵¹ Toto rozhodnutie nebolo všade prevedené. Spišská diecéza slávila tento sviatok od roku 1795 v deň 11. marca.⁵²

V roku 1863 pápež Pius IX. udelil privilégium sláviť sviatok 5. júla v Českom kráľovstve a v Chorvátsku. Promótorom žiadosti bol olomoucký arcibiskup Fridrich Fürstenberg. O rovnaké privilégium žiadal aj záhrebský arcibiskup Juraj Haulik (1788 – 1869). Zrejme podľa Haulikovho príkladu⁵³ aj banskobystrický biskup Štefan Moyses v roku 1864 požiadal Svätú stolicu, aby sa aj v jeho diecéze sviatok slávil 5. júla. Odpoveď Kongregácie pre rítus bola zverejnená v banskobystrickom diecéznom cirkulári 2. februára 1865.⁵⁴ Pápež Lev XIII. v encyklike *Grande munus* nariadil sláviť ich sviatok v celej cirkvi 5. júla a nariadil používať nové liturgické formuláre. V roku 1897 bol sviatok sv. Cyrila a Metoda prenesený na 7. júla, čo sa vo väčšine krajín udržalo až do liturgických reforiem Druhého vatikánskeho koncilu, keď bol sviatok preložený na 14. február.⁵⁵ Toto prenesenie súviselo s oktávou sviatku sv. Petra a Pavla: Na 5. júla pripadal siedmy deň oktávy, 7. júl nasledoval po skončení oktávy a bol dňom bez liturgickej spomienky.

Od 18. storočia sa na území Jágerskej diecézy a po roku 1804 aj v Košickej diecéze sviatok sv. Cyrila a Metoda ako *duplex* 14. marca, ale spolu s viacerými ďalšími sviatkami bol stupeň slávenia do roku 1826 znížený na *duplex minus*,⁵⁶ a to ešte za života prvého košického biskupa Andreja Saba († 1819) a od roku 1827 sa znovu slávil ako *duplex*.⁵⁷ Od roku 1883 došlo prvýkrát k presunutiu

⁴⁷ *Święci Konstantyn-Cyryl i Metod, patroni Wschodu i Zachodu. Tom I*, s. 224.

⁴⁸ PÖSTÉNYI, Ján. Cyrilometodská tradícia na Slovensku. In *Apoštoli Slovienov. Sborník štúdií s obrázkovou prílohou. K 1100. výročiu príchodu sv. Cyrila a sv. Metoda na Velkú Moravu*. Trnava; Bratislava 1963, s. 124-126.; MARKOVIČ, Karol. Byzantské prvky v cyrilometodskej úcte na Slovensku. In *Apoštoli Slovienov*, s. 143-144; MALÝ, František. Kancionálové písně o sv. Cyrilu a Metoději. In MITÁČEK, Jiří (ed.). *Cyryl a Metoděj – doba, život, dílo*. Brno 2013, s. 87.

⁴⁹ ŁUKASZYK, *Encyklopedia Katolicka* 3, s. 711.

⁵⁰ BARLIEVA, Cyryl i Metody, s. 128-130.

⁵¹ BAGIN, Anton. *Úvod*. In VRAGAŠ, Štefan. *Život sv. Konštantína Cyrila a Život sv. Metoda*. Martin 1991, s. 11; ŠÁTEK, Jozef. Slovenské cyrilometodské piesne. In BAGIN, Anton (ed.). *Dedičstvo otcov. K 1100. výročiu smrti sv. Cyrila a 100. výročiu založenia Spolku sv. Vojtecha*. Trnava – Bratislava 1970, s. 78.

⁵² *Officia nova propria Dioecesis Scepusiensis*, s. 103.

⁵³ DEMKO, Miroslav. *Cyrylo-metodské oslavy v Ríme roku 1863 a Franz List*. Bratislava 2008, s. 136.

⁵⁴ KLIMAN, Andrej. Štefan Moyses – veľký čiteľ sv. Cyrila a Metoda. In *Dedičstvo otcov*, s. 120-121.

⁵⁵ ŁUKASZYK, *Encyklopedia Katolicka* 3, s. 711.

⁵⁶ Porov. *Ordo Divini Officii per agendi juxta ritum Breviarii et Missalis Romani, Anno Domini, qui est Secundus post Bissextilem a Partu Virginis M. DCCC. XXVI. In usum Dioecesis Cassoviensis sub gubernio Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini, Domini Stephani Csech, miseratione Divina episcopi Cassoviensis, editus. Agriae*, s. 30.

⁵⁷ Porov. *Ordo Divini Officii per agendi juxta ritum Breviarii et Missalis Romani, Anno Domini, qui est*

slávania dátumu sviatku zo 14. marca na 5. júla. V diecéznom direktóriu bola publikovaná poznámka, že liturgické oficium sa má modliť ako doteraz: zo 14. marca.⁵⁸ Kalendár z roku 1826 sa používal bezo zmeny až do roku 1908.⁵⁹ Dňa 8. januára 1908 Posvätná kongregácia pre obrady schválila nový kalendár pre Košickú diecézu.⁶⁰ Sviatok sv. Cyrila a Metoda sa odvtedy slávil nie 5. júla, ale 7. júla.⁶¹ Pápež Pius X. vydal 1. novembra 1911 apoštolskú konštitúciu *Divino afflatu*, ktorá reformovala breviár, preto v krátkom čase došlo k ešte jednej zmene kalendára Košickej diecézy. Túto druhú zmenu schválila Posvätná kongregácia pre obrady 18. marca 1914.⁶² V modifikovaných kalendároch pretrvali niektoré pôvodné sviatky, iné zanikli.

Sviatok sv. Cyrila a Metoda sa v Košickej diecéze slávil v deň 7. júla posledný raz v roku 1920 ako *duplex*.⁶³ V roku 1921 sa v diecéznom direktóriu začína odzrkadľovať realita rozdelenia diecézy štátnymi hranicami medzi Československo a Maďarsko. Pri niektorých dňoch je uvedený iný sviatok pre územie Slovenska a iný pre územie Maďarska. Je to tak aj pri 5. júli.⁶⁴ Na území Slovenska sa ako *duplex maius* uvádza sviatok sv. Cyrila a Metoda, kým pre Maďarsko je uvedený sviatok z univerzálneho kalendára sv. Antona M. Zaccariu ako *duplex*, ktorému dovtedy sviatok sv. Cyrila a Metoda ustupoval. Po nástupe biskupa Jozefa Čárskeho (1925) došlo v diecéznom direktóriu

---

Secundus post Bissextilem a Partu Virginis M. DCCC. XXVII. In usum Dioecesis Cassoviensis sub gubernio Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini, Domini Stephani Csech, miseratione Divina episcopi Cassoviensis, editus. Agriae, s. 28.

⁵⁸ Norma Missas celebrandi et Horas canonicas recitandi juxta ritum Breviarii et Misali Romani a Dominica I. Adventus anni MDCCCLXXXII. usque Sabbatum post Dominicam ultimam post Pentecosten anni MDCCCLXXXIII. in usum almae dioecesis Cassoviensis auctoritate Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Constantini Schuster Episcopi Cassoviensis, Abbatis B. M. V. de Sacra Dextera S. Stephani Regis, alias de Szent-Jobb, Sac. Caes. Reg. et Apost. Majest. Stat. Consiliiarii act. intimi edita. Cassoviae 1882, s. 73.

⁵⁹ Porov. Directorium Romano-Cassoviense seu Ordo Divini officii recitandi sacrique peragendi in usum cleri saecularis Dioecesis Cassoviensis accomodatus juxta ritum Breviarii Missalisque Romani ac proprii Cassoviensis pro anno Domini MCMVIII. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Augustini Fischer-Colbrie episcopi Cassoviensis. Cassoviae.

⁶⁰ Porov. Directorium Romano-Cassoviense seu Ordo Divini officii recitandi sacrique peragendi in usum cleri saecularis Dioecesis Cassoviensis accomodatus juxta ritum Breviarii Missalisque Romani ac Kalendarium perpetuum Cassoviense die 8. jan. 1908. a S. Rit. Congregatione approbatum pro anno Domini MCMIX. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Augustini Fischer-Colbrie episcopi Cassoviensis. Cassoviae 1908.

⁶¹ S poznámkou, že kedysi to bolo 5. júla. Directorium Romano-Cassoviense seu Ordo Divini officii recitandi sacrique peragendi in usum cleri saecularis Dioecesis Cassoviensis accomodatus juxta ritum Breviarii Missalisque Romani ac Kalendarium perpetuum Cassoviense die 8. jan. 1908 a S. rit. Congregatione approbatum pro anno Domini MCMX. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Augustini Fischer-Colbrie episcopi Cassoviensis. Cassoviae 1909, s. 71.

⁶² Porov. Directorium Romano-Cassoviense seu Ordo Divini officii recitandi Missaeque celebrandae ad Normam Constitutionis Apostolicae „Divino afflatu“ SS. D. N. Pii Papae X. DD. 1. nov. 1911. juxta Kalendarium Ecclesiae Cassoviensis die 18. mart. 1914. a S. Rit. Congregatione approbatum pro anno Domini MCMXV. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Augustini Fischer-Colbrie episcopi Cassoviensis. Cassoviae 1914.

⁶³ Directorium Romano-Cassoviense seu Ordo Divini officii recitandi missaeque celebrandae juxta Kalendarium Ecclesiae Cassoviensis die 18. mart. 1914. a S. rit. Congregatione approbatum pro anno Domini fissesextili MCMXX. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Augustini Fischer-Colbrie episcopi Cassoviensis. Cassoviae 1919, s. 39.

⁶⁴ Directorium Romano-Cassoviense seu Ordo Divini officii recitandi missaeque celebrandae juxta Kalendarium Ecclesiae Cassoviensis die 18. mart. 1914. a S. rit. Congregatione approbatum pro anno Domini fissesextili MCMXXI. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Augustini Fischer-Colbrie episcopi Cassoviensis. Cassoviae 1920, s. 43.

k ďalším zaujímavým modifikáciám. V direktóriu na rok 1927 je sviatok sv. Cyrila a Metoda uvedený ako *duplex 1^{ae} classis*. Keďže Jozef Čársky administroval aj košické územie v Maďarsku, drobným písmom bolo pri 5. júli uvedené, že v Maďarsku⁶⁵ je vtedy sviatok sv. Antona M. Zaccariu.⁶⁶

Dňa 23. decembra 1933 košický apoštolský administrátor Jozef Čársky napísal list svojmu generálnemu vikárovi Františkovi Páyerovi do Nového Mesta pod Šiatrom (Sátoraljaújhely v Maďarsku; po roku 1918 bola južná časť biskupstva štátnymi hranicami oddelená od materského územia diecézy), v ktorom okrem iného tlmočil postoj Svätej stolice k termínu konania slávnostných procesií: „Facultatis permittendi Sacri iterationem in festis [...] SS. Cyrilli et Methodii, resp. per analogiam in Hungaria in festo S. Stephani Regis. (S. Congregatio de Sacramentis die 28. Novembris 1933. sub Nro 6400/1933. ad quinquennium.)“⁶⁷. Jasne vidno, že prípis Svätej stolice rozlišuje československé a maďarské územie, nie národnosť. Daný prípis svedčí aj o tom, že sviatok sa slávil tak, akoby to bol prikázaný sviatok.

Po Viedenskej arbitráži sa rozdelenie diecézy novými hranicami odzrkadlilo aj v direktóriu na rok 1939. Opäť sa spomínajú obidve štátne územia.⁶⁸ Po príchode novovymenovaného biskupa Štefana Madarásza do Košíc, a neskôr po jeho odchode do emigrácie v obci Hejce v Maďarsku, vydával tento košický biskup v rokoch 1940 – 1948 direktorium pre tie časti diecéz, ktoré práve spravoval. Sviatok sv. Cyrila a Metoda z nich nevy pustil, ale presunul jeho slávenie znovu na 7. júla ako *duplex*⁶⁹ podľa zvyku používaného vo vtedajšej univerzálnej cirkvi, resp. v Maďarsku od čias pápeža Pia X.

Po vynútenom odchode biskupa Jozefa Čárskeho z Košíc v Maďarsku do Prešova na Slovensku sa v direktóriu na rok 1941 nič nezmenilo, sviatok sv. Cyrila a Metoda sa slávil 5. júla ako *duplex 1^{ae} classis*.⁷⁰ Až v direktóriu na rok 1944 došlo k výraznej zmene, keď sviatok sv. Cyrila a Metoda bol uvedený prvýkrát ako „patronorum princ. Slovaciae“.⁷¹ To isté je uvedené v direktóriu na rok 1945.⁷² V direktóriu na rok 1946 sa prvýkrát uvádzali aj kostoly, v ktorých sa konali odpustové

⁶⁵ V direktóriu na rok 1926 „Pro Hung.“, na rok 1932 „In Vicar. Hung.“, v rokoch 1933 – 1938 sa už nespomína.

⁶⁶ *Directorium Divinum officium recitandi missaeque celebrandi pro anno Domini MCMXXVII. In usum cleri dioecesis Cassoviensis editum. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky episcopi Tagorensis, administratori apostolici Cassoviensis. Cassoviae 1926, s. 63.*

⁶⁷ Archív Košickej arcidiecézy (AACass), Administratívne spisy, sign. 5914/1933.

⁶⁸ *Directorium Divinum officium recitandi missaeque celebrandi pro anno Domini MCMXXXIX in usum cleri dioecesis Cassoviensis editum. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky episcopi Tagorensis, administratori apostolici Cassoviensis. Cassoviae 1938, s. 85 – 86.*

⁶⁹ Porov. *Directorium Divinum officium recitandi missaeque celebrandi pro anno Domini MCMXL in usum cleri dioecesis Cassoviensis et administraturae apostolicae Szatmárensensis editum. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Stephani Madarász Cassoviensis et administratoris apostolici. Cassoviae 1939, s. 88; Directorium pro dioecesibus Cassoviensi et Rosnaviensi MCMXLVIII. Jussu et auctoritate Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Stephani Madarász Cassoviensis et administratoris ap. Rosnaviensis in Hungaria. Budapest [1948], s. 60.*

⁷⁰ *Directorium Divinum Officium recitandi Missaeque celebrandi pro anno Domini 1941. in usum cleri Administrationum Apostolicarum Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis in Slovachia editum. Jussu et auctoritate Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky Episcopi tit. Thagorensis et Administratoris Apostolici Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis in Slovachia. Prešov 1940, s. 86.*

⁷¹ *Directorium Divinum Officium recitandi Missaeque celebrandi pro anno Domini 1944. in usum cleri Administrationum Apostolicarum Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis in Slovachia editum. Jussu et auctoritate Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky Episcopi tit. Thagorensis et Administratoris Apostolici Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis in Slovachia. Prešov [1944], s. 86.*

⁷² *Directorium Divinum Officium recitandi Missaeque celebrandi pro anno Domini 1944. in usum cleri Administrationum Apostolicarum Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis in Slovachia editum. Jussu et auctoritate Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky Episcopi tit. Thagorensis et Administratoris Apostolici Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis in Slovachia. Prešov [1943], s. 83.*

slávnosti 5. júla: v Giraltovciach a v Krásnej nad Hornádom.⁷³ Rovnako to bolo v direktóriu na rok 1947.⁷⁴ V direktóriu na rok 1948 je poznámka k nedeli 4. júla viažuca sa na nasledujúci sviatok patrónov Slovenska: „Dnes nech sa oznámi veriacim sviatok sv. Cyrila a Metoda, biskupov a vyznávačov, nech je slávený vo všetkých kostoloch vonkajšou slávnosťou a so zvykom, ako sa slávia bohoslužby v nedele a sviatky (spievaná omša a vešpery). Na konci omše nech sa slávnostne zaspieva pápežská a štátna hymna. Kto má fakultu binovať, dňa 5. júla môže binovať na základe špeciálneho indultu Svätej stolice.“⁷⁵ Posledné košické diecézne direktorium na rok 1951 uvádza sviatok sv. Cyrila a Metoda stále ako sviatok patrónov Slovenska⁷⁶ a bolo to tak až do liturgických zmien po Druhom vatikánskom koncile.⁷⁷ Slovenskí biskupi nežiadali legitimizovanie titulu patrónov Slovenska.

V duchu reforiem po Druhom vatikánskom koncile pápež Pavol VI. v roku 1969 potvrdil nový liturgický kalendár (*Rímsky kalendár*) a sviatok sv. Cyrila a Metoda stanovil na 14. február, keď zomrel sv. Cyril. Diecézy Československa si vyžiadali výnimku ponechať si predchádzajúci dátum slávania 5. júla. Sv. pápež Ján Pavol II., prvý pápež Slovan, apoštolským listom *Egregiae virtutis* 31. decembra 1980 vyhlásil sv. Cyrila a Metoda za spolupatrónov Európy;⁷⁸ následne sa tento čestný titul preniesol aj to názvu sviatku 14. februára (spolupatrónov Európy; v Európe sviatok, inde spomienka), kým na Slovensku a v Čechách ostal 5. júla pôvodný názov (slovanských vierozvestov; slávnosť). Niektorí mylne pokladajú tieto sviatky za rovnaké, ale názov upozorňuje na odlišné hagiografické tajomstvá, a tak paradoxne na Slovensku v Európe, kde sa má 14. februára sláviť sviatok spolupatrónov kontinentu, sa neslávi vôbec, čo je tragédia pre krajinu, ktorá je kolískou ich apoštolského diela. Keď Žilinskej diecéze 12. októbra 2009 Kongregácia pre Boží kult potvrdila sv. Cyrila a Metoda za ich nebeských patrónov, určila im aj liturgickú determináciu ako spolupatrónov Európy, nie slovanských vierozvestov, preto majú sviatok diecéznych patrónov 14. februára, nie 5. júla. Pre Slovensko a české krajiny je cťou, že si môžu sv. Cyrila a Metoda pripomínať dvakrát (aj iné národy slávia pri niektorých svätých viacero sviatkov).

⁷³ *Directorium Divinum Officium recitandi Missaeque celebrandi pro anno Domini 1946. in usum cleri Administrationum Apostolicarum Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis, item Dioecesium Cassoviensis et Rosnaviensis in CSR editum. Jussu et auctoritate Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky Episcopi tit. Thagorensis et Administratoris Apostolici Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis, ac Illustrissimi et Reverendissimi Domini Dr. Roberti Pobožný Praelati S. S. – Vicarii Capitul. Rosnaviensis. Cassoviae 1945, s. 71.*

⁷⁴ *Directorium Divinum Officium recitandi Missaeque celebrandi pro anno Domini 1947. in usum cleri Administrationum Apostolicarum Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis, item Dioecesium Cassoviensis et Rosnaviensis in CSR editum. Jussu et auctoritate Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky Episcopi tit. Thagorensis et Administratoris Apostolici Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis, ac Illustrissimi et Reverendissimi Domini Dr. Roberti Pobožný Praelati S. S. – Vicarii Capitul. Rosnaviensis. Cassoviae 1946, s. 72.*

⁷⁵ *Directorium Divinum Officium recitandi Missaeque celebrandi pro anno Domini 1948. in usum cleri Administrationum Apostolicarum Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis, item Dioecesium Cassoviensis et Rosnaviensis in CSR editum. Jussu et auctoritate Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky Episcopi tit. Thagorensis et Administratoris Apostolici Cassoviensis, Rosnaviensis et Satmariensis, ac Illustrissimi et Reverendissimi Domini Dr. Roberti Pobožný Praelati S. S. – Vicarii Capitul. Rosnaviensis. Cassoviae 1947, s. 73.*

⁷⁶ *Directorium Divinum Officium recitandi Missaeque celebrandi pro anno Domini 1951 in usum cleri Dioecesium Cassoviensis et Rosnaviensis in CSR, item Administrationis Apostolicae Satmariensis. Jussu et auctoritate Excellentissimi ac Reverendissimi Domini Josephi Čársky Episcopi tit. Thagorensis et Administratoris Apostolici Cassoviensis et Satmariensis, ac Excellentissimi et Reverendissimi Domini Dr. Roberti Pobožný Episcopi tit. Neileni et Vicarii Cap., Rosnaviensis. Trnava 1950, s. 105.*

⁷⁷ Porov. *Officia propria breviarii Romani dioecesium et apostolicarum administrationum Slovacchiaie*, s. 177.

⁷⁸ *Acta Apostolicae Sedis* 73 (1981). Typis Polyglottis Vaticanis, s. 258-262.

Záver

Význam apoštolského diela svätých Cyrila a Metoda je nespochybniteľný v národných a v náboženských dejinách katolíckych i pravoslávnych Slovanov. Úcta k zvestovateľom viery a pôvodcom slovanského písomníctva svedčí o kultúre slovanských národov. O kulte svätých Cyrila a Metoda v náboženskom živote svedčia modlitby. Najvyšším stupňom liturgických modlitieb sú omšové a breviárové posvätné texty. Modlitba liturgie hodín na sviatok svätých Cyrila a Metoda sa osobitne rozvinula v krajinách strednej Európy. Ohniskom liturgického kultu bola Morava. Takmer súčasne vznikli iné texty liturgie hodín v Čechách, aj keď neprežili stredovek, pretože moravské oficium prevládalo v českých krajinách a rozšírilo sa aj do Poľska. V pražskom kláštore Emauz vzniklo hlaholské oficium, ktoré sa rozšírilo medzi južnými Slovanmi latinského rítu. V barokovom období nastala druhá fáza vývoja liturgických textov. Kolískou rozvoja bola predovšetkým Olomoucká diecéza a Pražská diecéza. Barokové texty sa rozšírili do Poľska aj na Slovensko. Pápež Lev XIII. vydal v roku 1880 cyrilo-metodskú encykliku *Grande munus*, ktorou formálne kanonizoval Cyrila a Metoda a ich úctu rozšíril na celú katolícku cirkev. V tom istom roku bola stanovená centralizácia modlitieb liturgie hodín, ktorá sa v podstate používa dodnes. V 20. storočí došlo už len k zmenám dátumu slávenia sviatku svätých Cyrila a Metoda. Po liturgickej reforme Druhého vatikánskeho koncilu si najrozvinutejšie cyrilo-metodské texty liturgie hodín udržalo Slovensko.

SUMMARY: THE DEVELOPMENT OF CYRIL-METHODIUS TEXTS IN THE LITURGY OF THE HOURS IN CENTRAL EUROPE. The significance of the apostolic work of Ss. Cyril and Methodius for national and religious history of the Catholic and Orthodox Slavs is unquestionable. Ss. Cyril and Methodius were the promoters of faith and the authors of the Slavic culture and literature which explains a high regard the Slavic nations have had for the saints. The cult of Ss. Cyril and Methodius in religious life is also attested in liturgical prayers. The highest form of liturgical prayers and Masses are sacred texts of the Liturgy of the Hours. The Liturgy of the Hours for the feast of Ss. Cyril and Methodius developed specifically in the Central Europe, in Moravia as the centre of their liturgical cult. Other texts of the Liturgy of the Hours were created almost at the very same time in Bohemia. However, they did not survive the medieval period since the Moravian celebration of liturgy prevailed in the Czech lands and expanded to Poland. The Emmaus monastery introduced the Glagolitic divine office, which was spread and practiced among the southern Slavs of the Latin rites. In the Baroque period, the second phase in the development of liturgical texts for the feast of Ss. Cyril and Methodius took place. The cradle of development was mainly Olomouc and the Prague diocese. Baroque texts were spread to Poland and Slovakia. In 1880 Pope Leo XIII published the Constantine-Methodius Encyclical Epistle *Grande Munus*, which formally canonized Cyril and Methodius and their veneration extended to the whole Catholic Church. In the same year centralization of prayer liturgy of the hours took place, which is still in use until now. Eventually, in the 20th century the only change needed concerned the day of the feast of Ss. Cyril and Methodius. After the liturgical reforms of the Second Vatican Council, more elaborate Constantine-Methodist texts of the Liturgy of the Hours appeared in Slovakia.

prof. PhDr. ThDr. Peter Zubko, PhD.
Slavistický ústav Jána Stanislava SAV
Dúbravská cesta 9
841 04 Bratislava